

Basit Tersimli 50 İmzanın Adli Belge İncelemesi Açısından Değerlendirilmesi

50 Plain Signatures Assessed in Terms of Questioned Document Analyzing

Kirman YOLCU,^a
Dr. Rıza YILMAZ,^a
Dr. Veli ÖZDEMİR,^a
Dr. Uğur GÜNAYDIN,^a
Dr. Lale TIRTI^a

^aAdli Tıp Kurumu, İstanbul

Geliş Tarihi/Received: 04.03.2009
Kabul Tarihi/Accepted: 07.01.2010

Yazışma Adresi/Correspondence:
Dr. Rıza YILMAZ
Adli Tıp Kurumu, İstanbul,
TÜRKİYE/TURKEY
dr_riza_yilmaz@yahoo.com

ÖZET Amaç: Ülkemizde okuma yazma oranı gittikçe artmakla birlikte kişilerin kullandığı imzaların genelde çizgilerden ve benimsenen şekillerden ibaret olduğu bilinmektedir. İmzaların yazı unsuru içermemesi, kolay taklit edilebilmeleri, farklı kişilerin imzaları ile benzerlik göstermesi, aynı kişinin kendi imzaları arasında büyük farklılıklar göstermesi bu tür imzaların aidiyeti konusunda yanlış sonuçlara götürebilmektedir. Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesi Adli Belge İnceleme laboratuvarı'nda imza incelemesinde karşılaşılan sorunların saptanması ve çözüm getirilmesi amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesi Adli Belge İnceleme Laboratuvarı'na 2000-2007 yıllarında inceleme ve mukayese olarak gönderilen basit tersimli 50 imza seçildi. Bu 50 imza, imzaların basit tersimli olmaları nedeniyle aidiyet tespit edilememesi, farklı şahıslara ait imzaların benzerlik göstermesi, aynı şahsa ait imzalarının kendi aralarında farklılık göstermesi ve aynı şahsa ait imzaların benzerlik göstermesi yönlerinden değerlendirildi. **Bulgular:** 50 imza değerlendirildiğinde; en fazla imzaların basit tersimli olmaları nedeniyle aidiyet tespit edilemeyen olgular (%64), bunu aynı şahsa ait imzaların tersim biçimi olarak farklılık gösterdiği olgular (%14) ve farklı şahıslara ait imzaların tersim biçimi olarak benzerlik gösterdiği olgular (%12) izlemiştir. **Sonuç:** Özellikle çek, senet gibi ticaret amaçlı belgelerde kullanılan imzaların yazı unsuru içermemesi, kolay taklit edilebilmeleri, farklı kişilerin imzaları ile benzerlik göstermesi, kendi imzalarının farklılık göstermesi, aynı tip imzanın farklı kişilerce benimsenmesi, bu tür imzaların aidiyeti konusunda tereddüt ve zorluklar içermesi sakıncalı sonuçların doğmasına yol açabilir.

Anahtar Kelimeler: El yazısı; belgeleme

ABSTRACT Objective: Although the rate of literacy in our country is increasing it is well known that signatures are generally composed of lines and recognized shapes. Incorrect outcomes about the identification of signatures may result if signatures do not include writing components or may be easily counterfeited, or if signatures of different persons are similar or large discrepancies exist between signatures of the same person. Physics Specialization Department of the Council of Forensic Medicine aims to define problems and address solutions faced in signature analysis during forensic investigations. **Material and Methods:** 50 plain signatures referred to the questioned document analysis laboratory within Physics Specialization Department of the Council of Forensic Medicine between 2000 and 2007 were included in the study. These 50 signatures were assessed according to similarities and discrepancies of signatures drawn by the same person as well as by different persons, and unidentifiable signatures. **Results:** 64% of these 50 signatures were unidentifiable due to lack of personalized characteristics, followed by discrepancies between signatures of the same person (14%) and similarities between signatures of different persons (12%). **Conclusion:** Especially signatures on documents used for trade, such as cheque and muniment usually do not consist of any writing characters. Therefore they can be easily imitated; similarities can be found in different people's signatures. Even ones own signature might have dissimilarities. Also same signature format can be adopted by different people. All these bring up problems like complexity and hesitation of identifying the owner of the signature.

Key Words: Handwriting; documentation

İmza, atan şahsın kimliğini ortaya koyan, tatbik edildiği belgenin şahıs tarafından bilindiğini ve onaylandığını belirten, genellikle el ile oluşturulmuş, özel bir yazı formudur. İmza genellikle el yazısının özel bir formu olduğu için oluşumu da temel olarak el yazısı oluşumuna benzer.

Ülkemizde okuma yazma oranı gittikçe artmakla birlikte kişilerin kullandığı imzaların genelde çizgilerden ve benimsenen şekillerden ibaret olduğu bilinmektedir. İmzaların yazı unsuru içermemesi, kolay taklit edilebilmeleri, farklı kişilerin imzaları ile benzerlik göstermesi, aynı kişinin kendi imzaları arasında büyük farklılıklar göstermesi, aynı tip imzanın farklı kişilerce benimsenmesi, bu tür imzaların aidiyeti konusunda yanlış sonuçlara götürebilmektedir.

Bu çalışmanın amacı Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesi Adli Belge İnceleme Laboratuvarı'nda basit tersimli imza incelemesinde karşılaşılan sorunların neler olduğunun tespit edilerek, bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmaktır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesi Adli Belge İnceleme Laboratuvarı'na 2000-2007 yıllarında inceleme ve mukayese olarak gönderilen basit tersimli 50 imza seçildi. Bu 50 imza, imzaların basit tersimli olmaları nedeniyle aidiyet tespit edilememesi, farklı şahıslara ait imzaların benzerlik göstermesi, aynı şahsa ait imzaların kendi aralarında farklılık göstermesi, aynı şahsa ait imzaların benzerlik göstermesi, yazı unsuru içeren ve yazı unsuru içermeyip çizgilerden ibaret olan imzaların yönlerinden değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesi Adli Belge İnceleme Laboratuvarı'na imza incelemesi için 2000-2007 yılları arasında gönderilen dosyalardan 50 adet imzanın yapılan değerlendirilmesi sonucunda imzaları dört gruba ayırdık. Bunlar; imzaların basit tersimli olmaları nedeniyle aidiyet tespit edilememesi, aynı şahsa ait imzaların kendi aralarında farklılık göstermesi, farklı şahıslara ait imzaların benzerlik göstermesi, aynı şahsa ait imzaların kendi aralarında benzerlik göstermesi şeklinde sı-

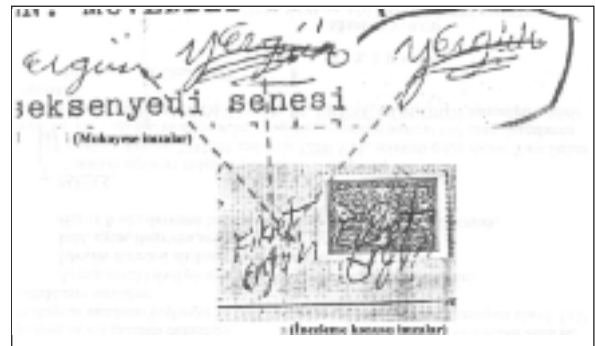
nılandırılmıştır. Ayrıca, bu imzalar yazı unsuru içeren ve çizgilerden ibaret olan imzalar yönünden değerlendirilmiştir.

Farklı tarihlere ait amaca yönelik seçilen 50 adet imza, yazı unsuru içerip içermemesi yönünden değerlendirildiğinde; 49 olgunun yazı unsuru ve şahsı karakterize edecek tanı unsuru içermeyen çizgilerden ibaret olan imzalardan oluştuğu, sadece 1 imzanın yazı unsuru içerdiği görülmüştür (Resim 1). Bu imzalar ilk bakışta benzerlikler göstermekte ancak yazı unsuru içermeleri nedeni ile birbirlerinden farklı oldukları ayırt edilebilmektedir.

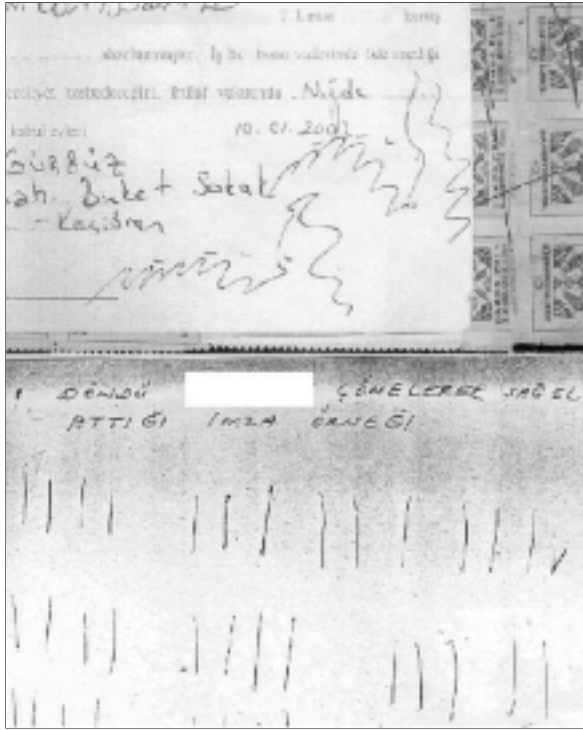
Yazı unsuru içermeyen basit tersimli çizgilerden oluşan imzaların başka bir şahıs tarafında kolaylıkla taklit edilebileceği göz önüne alındığında inceleme konusu imzanın basit bir çizgiden ibaret olması nedeniyle aidiyeti yönünde karar aşamasında tereddüt oluşturmaktadır (Resim 2).

Farklı tarihlere ait amaca yönelik seçilen 50 imza değerlendirildiğinde; en fazla imzaların basit tersimli olmaları nedeniyle aidiyet tespit edilemeyen olgular, bunu aynı şahsa ait imzaların tersim biçimi olarak farklılık gösterdiği olgular ve farklı şahıslara ait imzaların tersim biçimi olarak benzerlik gösterdiği olgular izlemektedir (Tablo 1).

Bu 50 imza içerisinde basit tersimli imza olmaları nedeniyle aidiyet tespit edilemeyen olgu sayısı tüm imzaların %64'nü oluşturmaktadır. Bu 50 imza içerisinde aynı şahsa ait imzaların tersim biçimi

RESİM 1: Yazı unsuru içeren bir olgu örneği. Resimin yukarı bölümünde görülen el yazısı şeklindeki imzalar mukayese konusu olup, resmin aşağısında pulun yanındaki imza ve yazı ise inceleme konusu belgeyi göstermektedir.

Resim 2: Yazı unsuru ve şahsı karakterize edecek tanı unsuru içermeyen çizgilerden ibaret olan imzalara bir örnektir. Resimin yukarisinda görülen imzalar inceleme konusu, asagisindaki imzalar ise mukayese imzaları göstermektedir.

mi olarak farklılık gösterdiği olgu sayısı 7'dir. Bu farklılıklar olguların birinde gösterilmektedir (Resim 3). Mahkemece aynı şahsa ait olduğu belirtilerek onaylanan mukayese belgedeki imzaların gerek şeklen ve gerekse tersim biçimi, istif, eğim, seyir, gramaların yapıları, dizaynı, bitiş hareketleri ve doğrultu bakımından farklılıklar gösterebilmektedir.

Bu 50 imza içerisinde farklı şahısların imzalarının birbirleri ile benzerlikler gösterdiği olgu sayısı 5'dir. Bu benzerlikler olguların birinde de görüldüğü üzere (Resim 4); 1- Başlangıç hareketlerindeki benzerlikleri, 2- Bukle şekillerinin eğimi ve

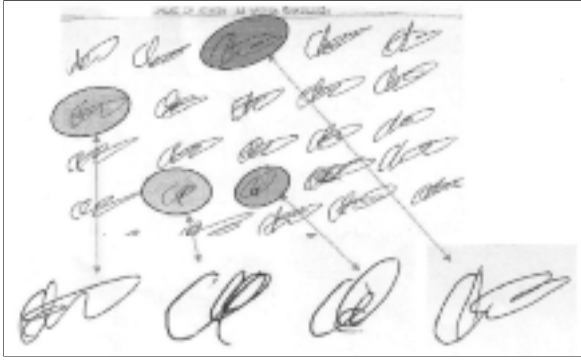
bazı bölümlerindeki yavaşlama hareketlerini, 3- Bukle şekillerinin başlangıç, dönüş ve bitiş hareketlerinin yönü ve tersim biçimini, 4- Bukle şekillerinin gramalara bağlantı biçimlerini, 5- Bukle şekillerinin ikişer adet olmasını, ve 6- İmzaların sağa yatık olmaları bakımından benzer özellikleri nedeniyle farklı şahısların imzalarının birbirine benzediğini göstermektedir.

Farklı şahıslara ait imzaların benzerlikleri aynı belge içerisinde de görülebilmektedir (Resim 5, 6). Bu olgulardan birinde; "Erkek" yazısı altındaki imza, mukayese imza olarak gönderilmiştir (Resim 5). Söz konusu belgedeki (erkek) yazısı altındaki mukayese imzanın yetkili şahsa ait imza ile gerek şeklen ve gerekse başlangıç ve bitiş hareketleri, tersim biçimi, eğim, doğrultu, seyir, hız, işleklik ve gramaların istifi gibi tanı unsurlar itibariyle benzerlik göstermesi nedeniyle her iki imzanın aynı şahıs tarafından tersim edilmiş olabileceği şüphesini doğuracağından söz konusu imzanın mukayese imza olarak değerlendirilmesinde tereddüt oluşturmaktadır.

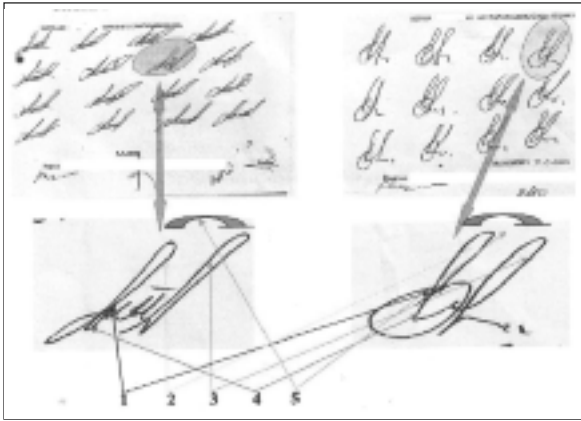
Farklı belgelerdeki farklı şahıslara ait imzaların benzerlik gösterdiği bir diğer olguda (Şekil 6); aynı dosyada bir şirketin ortakları olduğu belirtilen üç şahsın imzaların kendi aralarında yapılan karşılaştırmada gerek şeklen ve gerekse başlangıç ve bitiş hareketleri, tersim biçimi, eğim, doğrultu, seyir, hız, işleklik ve gramaların istifi gibi tanı unsurlar itibariyle benzerlikler göstermektedir. Söz konusu imzaların şirkete ait çeklerdeki imzaların itiraz konusu olması nedeniyle mukayese olarak gönderildiği ancak itiraz edilen imzalarında mukayese imzalara benzerlik göstermesi, farklı isimli şahıslara ait imzaların benzer şekilde tersim edilmeleri, inceleme aşamasında incelemecinin karar vermesini zorlaştırabilmektedir.

TABLO 1: Farklı tarihlere ait amaca yönelik seçilen 50 imzanın değerlendirilmesi.

Seçilen 50 imzanın dağılımı	Sayı	Yüzde
İmzaların basit tersimli olmaları nedeniyle aidiyet tespit edilemeyen olgular.	32	64
Aynı şahsa ait imzaların tersim biçimi olarak farklılık gösterdiği olgular.	7	14
Farklı şahıslara ait imzaların tersim biçimi olarak benzerlik gösterdiği olgular.	6	12
Aynı şahsa ait imzaların tersim biçimi olarak benzerlik gösterdiği olgular.	5	10

RESİM 3: Aynı şahsa ait imzalarının kendi aralarında farklılık göstermesine bir örnektir. Çeşitli mukayese imzalar şeklin aşağısında büyütülerek gösterilmiştir.

RESİM 4: Farklı şahısların imzalarının birbirleri ile benzerlikler gösterdiği olgulara bir örnektir. Mukayese konusu belgelerdeki imzalar resmin alt tarafında büyütülerek gösterilmiştir.

TARTIŞMA

Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesi Adli Belge İnceleme Laboratuvarı'nda yapılan bu çalışma; "basit tersimli imzalar" sorunu ile ilgili olarak adli belge incelemesi açısından yapılmış ilk kapsamlı araştırmadır.

İmza ve yazılı belgelerin bugünkü toplum hayatımızda son derecede önemli bir yere sahip olduğu bir gerçektir. Uygarlık düzeyinin zamanla daha yüksek aşamalara doğru çıkması, kamusal hizmetlerdeki artış ve giderek yayılma, okuma-yazma bilenlerin her toplumda, topluma göre nispetlerinin artışı imza veya yazılara daha büyük bir önem vermektedir. Toplumdaki bir kuruluş, diğerleri ile yakın irtibatlı veya paralel olarak gelişmektedir. İmza

veya yazının diğer kurumlardaki yeri ise her zaman en önde gelmektedir. Yazılı ve basılı sözleşmelerin kanıtlanabilirliği, yasal düzenlemedeki yaptırım gücü, bu tür belgelerin artmasına neden olurken amaç dışı ve kötü kullanımları da arttırmaktadır.¹⁻⁴

Yapılan bir çalışmada %80.9 oranında imzanın basit tersim tarzı olarak nitelendirilen paraf şeklinde olduğu, imza sahibinin kimliğini ortaya çıkartıcı özellikler göstermediği saptanmıştır.⁵ Olgularımız da basit tersimli imzalardan seçilmiş olup sadece bir olgumuzda yazı unsuru içeren imza vardır.

Sahtecilik yapmayı planlayan kişi, bir başkasından menfaat elde edebilmek için ve kendini gizlemek adına bir belgeye kendi imzasından tamamen farklı bir imza atabilir. Böyle imzalar çoğunlukla imzayı atan şahsın karakteristik olarak tanı

RESİM 5: Aynı belge içerisinde farklı şahıslara ait imzaların benzerlik gösterdiği olgulara bir örnektir. İnceleme konusu belgedeki imzalar resmin alt tarafında büyütülerek gösterilmiştir.

RESİM 6: Farklı belgelerdeki farklı şahıslara ait imzaların benzerlik gösterdiği bir olguya örnektir. Resmin yukarısında görülen imzalar mukayese konusu olup, aşağısındaki ise inceleme konusu imzayı göstermektedir.

unsurları açısından teşhise yetecek oranda yansıtılmamakla birlikte nadiren de olsa yazı unsurları içermesi halinde imza aidiyeti yönünde tespiti yapılabilmektedir.⁶

Ülkemizde yazı-imzanın genellikle çok basit atıldığı, kişilerin yazıları belirli bir olgunluğa ulaşmadığı için tespit edilmesinde zorluklar yaşanmaktadır. Okur-yazar oranıyla ilişkili olarak ülkemizde imzalar basit tersimli ve imzayı atan şahsı karakterize edecek önemli tanı unsuru içermemesi nedeniyle olgularımızda da görüldüğü üzere genel anlamda aidiyet tespiti yapılması zordur. Olgularımızın incelemesinde; sadece biri yazı unsuru içermekte olmasına rağmen tanı yönünden değerlendirildiğinde tüm olumsuzluklara rağmen yine de olgularımızın 1/3'ünde imzanın tanısı yönünden aidiyet tespit edilebilmiştir.

Okuma yazma oranlarının üst seviyede olduğu ve bilinç seviyesi ortalamasının nispeten daha üst seviyelerde olduğu ülkelerde, şahsın onay ve kabulünü ortaya koyan önemli bir unsur olduğu bilinen imza, el yazısı ile atılmaktadır. Söz konusu onay ve kabulün önemli sonuçlarının olabileceği bilinen imzanın, şahsa aidiyetini en üst seviyede olduğunu gösterecek, istisrar edilmesini önleyecek biçimde kompleks bir yapıyla ve şahsa özel karakteristik unsurlar taşıyacak şekilde teşkil edebilmesi için bilinçlendirme ve eğitim girişimleri gerçekleştirilmelidir. İmza istisrarına sebebiyet vermemek için ortaya konulan girişimler arasında yapılan kötü niyetli girişimlerin ağır ve caydırıcı olacak biçimde cezalandırılması gerekmektedir.⁷⁻⁹

İmza konusunda yasalarımıza baktığımızda, Türk Ticaret Kanununun 584/1. maddesinde imzanın mutlaka el yazısı ile yazılmış olması gerektiği, mühür ve diğer araçlarla atılan imzaların kabul edilemez olduğunun belirtildiği, 22.04.1926 tarih ve

818 nolu Borçlar Kanunu'nun Akitten Doğan Hükmümler 13.madde (c) fıkrası (d) bendinde kişinin adını soyadını el yazısı ile yazmasının kişinin imzası olacağı belirtilmiştir, ayrıca Soyadı Kanununun 2. maddesinde "Söyleyişte, yazıda, imzada özdönde, soyadı sonda kullanılır" ifadesi yer almaktadır.^{10,11} İnceleme ve karşılaştırma için gönderilen 50 imza örneğinin yasa da belirtilen imza tanımına uygun olup olmadığı açısından irdelendiğinde tüm belgelerin uygun olmadığı anlaşılmıştır.

Sahtecilik yapılarak mağdur edildiğini düşünen kişiler adli mercilere başvururken sadece sahteciliğe konu olmuş belge üzerinde bulunan imzalarına değil, belgenin tümüne itiraz etmeleri, başvuru esnasında farkına varmasalar bile belgede başka bir tür sahteciliğin olabileceğini hatırlamalıdır. Bu bağlamda hâkimler de tüm adli tahkikat dosyasını bir bütün olarak değerlendirmeli, mağdur sadece belge üzerindeki imzasına itiraz etse bile, belgede ne tür bir sahteciliğin yapıldığı hususu belge incelemeye sorulmalıdır.¹²

Sonuç olarak; imzaların basit olarak atılmaları, kanunlarda yazıldığı şekilde kullanılmaması nedeniyle inceleme için gönderilen belgelerdeki imzaların aidiyetini saptayan uzmanlarda da aidiyet konusunda farklı görüşler meydana gelebilmektedir, özellikle çek, senet gibi ticaret amaçlı belgelerde kullanılan imzaların yazı unsuru içermemesi, kolay taklit edilebilmeleri, farklı kişilerin imzaları ile benzerlik göstermesi, kendi imzalarının farklılık göstermesi, aynı tip imzanın farklı kişilerce benimsenmesi, bu tür imzaların aidiyeti konusunda tereddüt ve zorluklar içermesinin sakıncalar sonuçların doğmasına yol açmakla birlikte, imzanın aidiyetinin saptanamadığı durumda olayın aydınlanamaması nedeniyle iyi niyetli şahısların zarar görebileceği aşikardır.

KAYNAKLAR

1. Hilton O. Introduction and basic definitions. In Hilton O. Scientific examination of questioned documents. CRC Press, Boca Raton, 1993. p.1-30.
2. Alkan N, Sözen Ş, Kurtaş Ö. Dünyada Adli Belge İncelemesi. Adli Tıp Bülteni 1998;3(2): 61-7.
3. Yılmaz R, Koç S. Adli Belge İncelemeciliğinin Tarihsel Gelişimi I. Türkiye Klinikleri Adli Tıp. 2006;3:72-8.
4. Yılmaz R, Koç S. Adli Belge İncelemeciliğinin Dünya'daki Tarihsel Gelişimi II. Türkiye Klinikleri Adli Tıp 2006;3:101-6.
5. Yılmaz R, Özbay M, Koç S, 235 adet reçetenin yazı okunabilirliği açısından incelenmesi. Türkiye Klinikleri Adli Tıp 2006;3: 47-52.
6. Çınar T. El yazısı ve imza incelemeleri. In Aşıcıoğlu F. Adli Belge İncelemesi. Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.; 2005. p.59-86.
7. Alkan N. İmza Sahtecilikleri. In Aşıcıoğlu F. Adli Bilimlerde el yazısı ve imza incelemeleri. Öner Matbaacılık; 2007. p.147-58.
8. Bafra J. İmza, Yazı ve Adli Belge incelemeleri. İstanbul Barosu Yayınları.; 2006. p.73-94.
9. Ellen D. The Scientific Examination of Documents: Methods and Techniques. Chichester, Ellis Horwood Limited; 1989. p.14-32.
10. Eren F. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. baskı, İstanbul; 2001. s.253-4.
11. Mehmet A. Borçlar Hukuku, Genel Hükümler. 3. Baskı, Konya; 2002. s.139-40.
12. Yılmaz R, Birincioğlu İ, Bütün C, Günaydın U, Yılmaz S. Pul nakli ile yapılan imza sahteciliği: olgu sunumu. Adli Tıp Bülteni 2004;9(3): 91-5.